

**Gminny Program
Wspierania Rodziny
w Gminie Ciechanowiec
na lata 2019-2021**

Ciechanowiec, 2019

WSTĘP

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 998 ze zm.) określa zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz sprawowaniu pieczy zastępczej.

Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny określa planowanie działań dotyczących wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji rodzicielskich i opiekuńczo-wychowawczych, a także przywrócenie im zdolności do wypełniania tych zadań oraz tworzenia systemu opieki nad dzieckiem.

Rodzina pełni względem siebie i względem społeczeństwa szereg ważnych funkcji. To system, w którym wzajemne oddziaływanie i relacje między poszczególnymi członkami rodziny mają wpływ na pozostałych. Dzieciństwo jest okresem decydującym o kształtowaniu się utrzymujących przez całe życie skłonności emocjonalno-społecznych.

Pojęcie opieki nad dzieckiem obejmuje system świadczeń i usług skierowanych na ochronę i wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży, zaspakajanie rozwojowych i wychowawczych potrzeb dziecka, a także działania podejmowane przez osoby i instytucje w związku z faktycznym bądź potencjalnym zagrożeniem dobra dziecka. Zadania opieki nad dziećmi w szerokim znaczeniu rozpatruje się, jako podejmowanie działań zmierzających do zaspokojenia potrzeb i tworzenia warunków prawidłowego rozwoju i wychowania młodego pokolenia, a w szczególności:

- ochrona i promowanie rozwoju młodszej generacji,
- wspieranie rodziny, zapobieganie przemocy i zaniedbywania dzieci,
- podejmowanie interwencji w sytuacji zagrożenia dobra dziecka,
- zapewnienie tymczasowej lub stałej opieki dzieciom pozbawionym środowiska rodzinnego.

Każde dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i zaspokaja jego potrzeby. Z punktu widzenia potrzeb dziecka, rodzina jest podstawowym środowiskiem zapewnienia bezpieczeństwa emocjonalnego, jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym główny element stanowią interakcje zachodzące między jej członkami. Rodzina w sposób świadomy lub intuicyjny oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Pomyślny rozwój dziecka jest możliwy w prawidłowo funkcjonującej rodzinie. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają okresowego monitorowania przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną.

Zadaniem asystenta rodziny jest pomoc przy wdrażaniu właściwych postaw życiowych, wspieranie w trudnościach opiekuńczo-wychowawczych oraz przekazywanie prawidłowych wzorców rodzicielskich. Asystent wspólnie z rodziną określa sposób wyjścia z trudnej sytuacji życiowej, ustala mocne strony rodziny oraz rodzaj i kolejność podejmowanych działań. Ostatecznie na zmianę i sukces pracuje sama rodzina. Rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki, jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonymi różnymi dysfunkcjami.

Działania podejmowane na rzecz rodziny polegają na:

- diagnozowaniu problemów rodziny,

- określaniu wspólnie z rodziną podstawowych problemów i potrzeb,
- motywowaniu rodziny do współpracy i działań zmierzających do pokonania problemów, prowadzeniu poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej,
- współpracy z jednostkami administracji rządowej i samorządu terytorialnego,
- właściwymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i specjalistami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

PODSTAWY PRAWNE DO REALIZACJI PROGRAMU

Program Wspierania Rodziny w Ciechanowcu będzie realizowany w szczególności w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 ze zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2137 ze zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1390)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz.U. z 2018 r. poz. 10030 ze zm.)
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz.U. z 2018 r. poz. 450 ze zm.)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 998 ze zm.)
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2018 r. poz. 994 ze zm.)
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t. j. Dz.U. z 2016 r. poz. 785 ze zm.)
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t. j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2134 ze zm.)
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2016 r. poz. 1860 ze zm.)
- Rządowy Program „Dobry start” z dnia 30 maja 2018 r. (M.P. z 2018 r. poz. 514)
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ciechanowiec.

Innymi regulacjami prawnymi z problematyką rodziny są kodeksy: rodzinny, opiekuńczy, karny, cywilny, pracy, itd. Oraz ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe między innymi powszechna Deklaracja Praw Człowieka.

Finansowanie zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określone jest między powiatem a gminą, przy czym zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy „ w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

1. 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
2. 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
3. 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej”.

I. DIAGNOZA SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ W GMINIE CIECHANOWIEC

Diagnozę stanu opracowano na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok, lata poprzednie: 2017 i 2016 rok dla Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowcu, danych statystycznych Gminy Ciechanowiec oraz danych Sądu Rejonowego i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wysokiem Mazowieckiem.

W 2016 roku na terenie Gminy Ciechanowiec mieszkało 8862 osób, w roku 2017 - 8833, zaś w 2018 roku – 8818 osób. Zauważa się spadek liczby zamieszkujących.

Liczba bezrobotnych w analizowanych latach utrzymuje się na poziomie 349 osób w 2016 roku, w kolejnych latach następuje spadek do 287 osób w 2017 roku i w 2018 roku do 271 osób.

DANE SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ I SPOŁECZNEJ

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny 2018	
	Rok 2016	Rok 2017		
MIESZKANCY (w osobach)				
Ogółem	1	8862	8833	8818
KOBIETY				
Ogółem	2	4347	4330	4340
Wiek 0-17	3	683	689	712
Wiek 18-59	4	2494	2469	2499
Wiek 60 lat i więcej	5	1170	1172	1095
MĘŻCZYŹNI				
Ogółem	6	4515	4503	4475
Wiek 0-17	7	704	699	726
Wiek 18-64	8	3150	3133	3133
Wiek 65 lat i więcej	9	661	671	616
RYNEK PRACY				
Bezrobotni ogółem	10	349	287	271

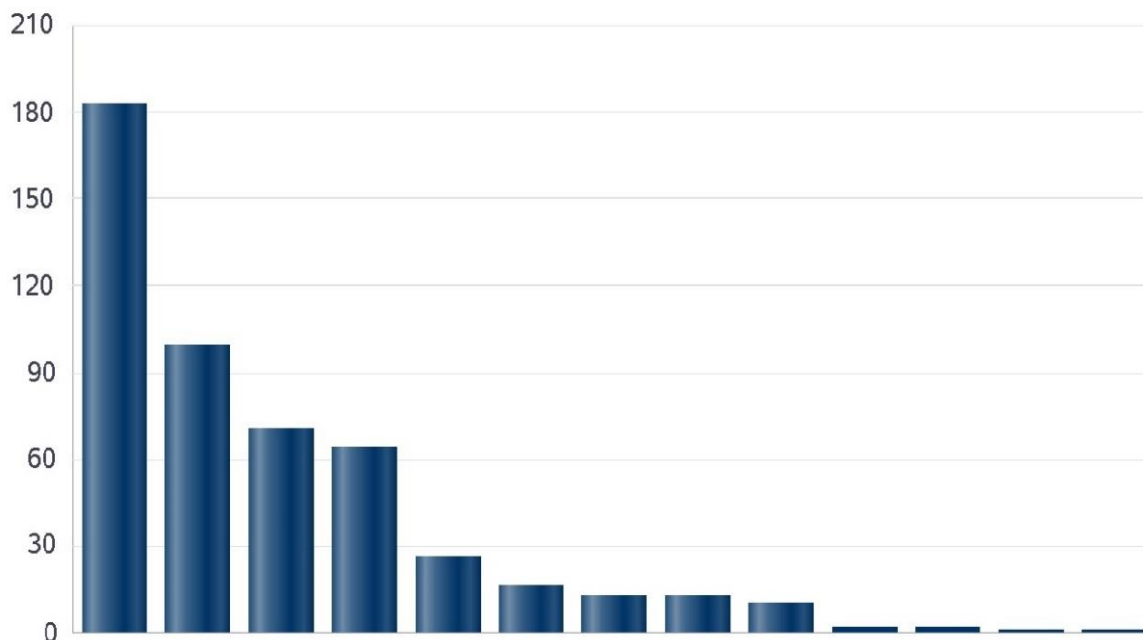
DANE OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w analizowanych latach wynosi: 671 w 2016 r. , 741 w 2017 r. i 731 w 2018 roku. Dominującymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej jest niepełnosprawność, długotrwała choroba i bezrobocie. Niepełnosprawność kształtuje się na poziomie od 70 rodzin w 2016 r. do 67 w roku 2017 i 64 w roku 2018. Długotrwała choroba zaś od 57 rodzin w 2016 r. do 56 rodzin 2017 r. i 70 w roku oceny. Kolejną przyczyną jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Liczba rodzin, którym przyznano decyzją świadczenie w analizowanych latach wskazuje na spadek tj. od 31 w 2016 r. 26 w 2017 r. do 10 w roku oceny. W przypadku bezrobocia jako przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej odnotowuje się spadek liczby osób korzystających z pomocy od 128 w 2016, poprzez 104 w 2017 r. do 99 w 2018 r. W przypadku osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu odnotowuje się niewielki spadek od 3 rodzin w 2016 r. do 2 rodzin w 2018 r. W świadczeniach wypłacanych z powodu ochrony macierzyństwa, w rodzinach wielodzietnych odnotowuje się niewielki spadek od 22 rodzin w 2016 r. 17 w 2017 r. po 13 rodzin w roku 2018.

Powody udzielania pomocy rodzinom w 2018 roku.

Powody udzielenia pomocy i wsparcia - ranking	LICZBA RODZIN - OGÓŁEM
UBÓSTWO	182
BEZROBOCIE	99
DŁUGOTRWALA LUB CIĘŻKA CHOROBA	70
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	64
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	26
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM - W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	16
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	13
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	13
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM - W TYM: RODZINY WIELODZIETNE	10
ALKOHOLIZM	2
ZDARZENIE LOSOWE	2
BEZDOMNOŚĆ	1
NARKOMANIA	1

Powody udzielenia pomocy i wsparcia

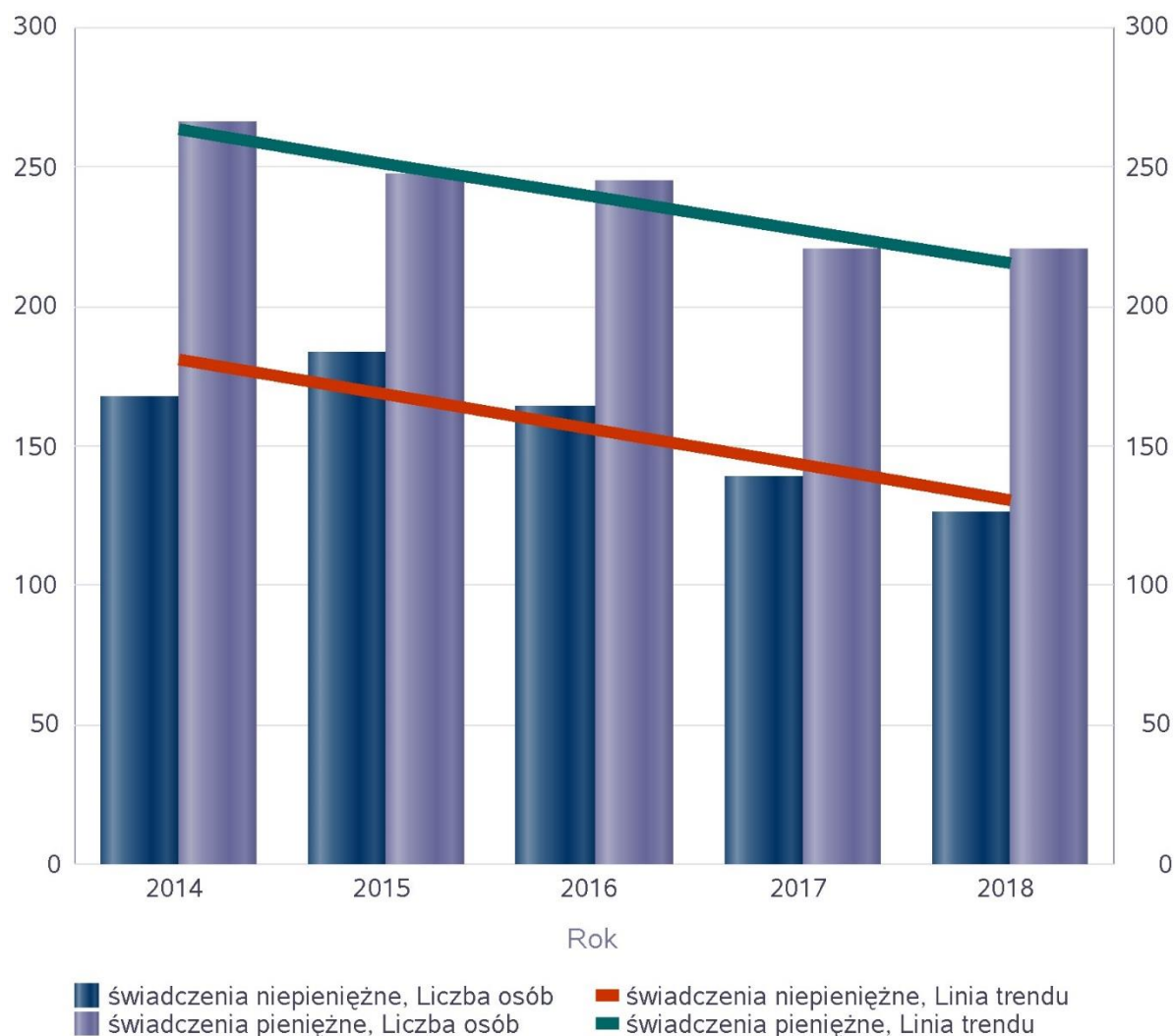

Poza udzielanymi świadczeniami pieniężnymi wśród zadań pomocy społecznej, na plan pierwszy w świadczeniach niepieniężnych wysuwa się praca socjalna. Jest to świadczenie pomocy społecznej, udzielane bez wydawania decyzji administracyjnej, niezależnie od dochodu, a zarazem jest to działalność zawodowa, skierowana na niesienie pomocy osobom, które są często nieporadne i potrzebują wsparcia w zaspokajaniu swoich potrzeb życiowych.

Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Rodzaj świadczenia	Liczba osób				
	2014	2015	2016	2017	2018
świadczenia niepieniężne	167	183	164	139	126
świadczenia pieniężne	266	247	245	220	220

Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych – wykres

Problemy jakie dotyczą współczesną rodzinę oraz dotychczasowe doświadczenia wskazują potrzebę wsparcia rodzin naturalnych w początkowej fazie, a takie podejście do pracy z rodziną pozwala zapobiec głębokim kryzysom i odebraniem dzieci biologicznym rodzicom. Diagnozowanie zasobów pozwala na wskazanie form pomocy niezbędnych dla rodzin znajdujących się w sytuacjach zagrożenia i kryzysu. Znajomość potencjału i dostępność usług daje możliwość formułowania celów i zadań, które mogą stanowić spójny system działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

II. CELE PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

Cel główny:

Zapobieganie sytuacji kryzysowej oraz wspieranie w prawidłowym działaniu i wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach.

Cele szczegółowe:

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka poprzez:
 - wsparcie finansowe i rzeczowe rodzinom posiadającym trudne warunki materialno-bytowe
 - przyznanie pomocy w formie dożywiania dzieci i młodzieży w szkołach,
 - pomoc w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”,
 - zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej.
2. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców poprzez:
 - podejmowanie i koordynacja działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej

Wskaźniki:

Liczba osób którym udzielono pomocy finansowej lub rzeczowej

Liczba osób objętych programem „Posiłek w szkole i w domu”.

III. ZADANIA W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY

Lp.	Nazwa zadania	Partnerzy w realizacji zadania
1.	Zapewnienie wsparcia ze strony pracownika socjalnego i asystenta rodziny w rodzinie przeżywającej trudności	Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowcu
2.	Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego m.in. pedagogicznego, prawnego, psychologicznego	Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowcu, PCPR w Wysokiem Mazowieckiem
3.	Finansowanie kosztów pomocy zgodnie z art. 29 ust. 2 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ponoszonych przez powiat i gminę	Gmina Ciechanowiec
4.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności poprzez tworzenie warunków do działania rodzin wspierających	Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowcu, PCPR Wysokie Mazowieckie
5.	Monitoring sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem lub rodzinie z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowcu
6.	Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny	Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowcu
7.	Współpraca i wymiana informacji z instytucjami, organizacjami, stowarzyszeniami działającymi na rzecz rodziny i dziecka	Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowcu, Policja, Sąd Rejonowy w Wysokiem Mazowieckiem, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Placówki Oświaty oraz Służba Zdrowia
8.	Zamieszczanie informacji w biuletynie, na portalu internetowym, tablicy ogłoszeń dotyczących wsparcia dla rodzin	Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowcu, Placówki Oświaty

IV. ADRESACI PROGRAMU

Odbiorcami działań ujętych w Programie są rodziny i dzieci zamieszkałe na terenie Gminy Ciechanowiec przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz rodziny, w których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny spowodowane w głównej mierze uzależnieniami, przemocą i niewydolnością rodziców destabilizują zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, które doprowadzają do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej.

V. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizacja gminnego Programu Wspierania Rodziny i Pieczy zastępczej została zaplanowana na lata 2019-2021. Jest dokumentem otwartym, może podlegać okresowej weryfikacji. Program będzie realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowcu we współpracy z następującymi instytucjami:

- Urzędem Miejskim w Ciechanowcu
- Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przemocy w Rodzinie
- Policją i sądami
- Placówkami oświaty (nauczyciele, wychowawcy i pedagodzy szkolni),
- Ciechanowiecki Ośrodek Kultury i Sportu,
- gminną Komisją rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ciechanowcu,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wysokiem Mazowieckiem,
- Powiatowy Urząd Pracy w Wysokiem Mazowieckiem,
- Kuratorami społecznymi i zawodowymi,
- Organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami,
- Parafiami i kościołami wyznaniowymi.

VI. EFEKTY I REZULTATY PROGRAMU

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych poprzez zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin,
- poprawa sytuacji dziecka i rodziny,
- wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa rodziny i dziecka,
- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i prawnych relacji,
- przeciwdziałanie umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej,
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

VII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródła finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 odbywać się będą w ramach:

1. Środków własnych gminy
2. Dotacji z budżetu państwa
3. Środków pozabudżetowych

VIII. MONITORING I EWALUACJA

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem podlegającym ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawczych i ustalanych przez podmioty zajmujące się sprawami rodziny. Analiza i ocena zebranych informacji przyczyni się do planowania dalszych działań oraz doskonalenia działań dotychczas ustalonych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowcu będzie koordynatorem. W ramach jego realizacji gromadzone informacje pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania, pozwolą na wprowadzenie dodatkowych zmian w programie. Wskazana jest także współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych działań.

IX. SPOSÓB KONTROLI REALIZACJI PROGRAMU

1. Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z ich realizacją.
2. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie.

PODSUMOWANIE

Program zakłada tworzenie odpowiednich warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin, a szczególnie dzieci zamieszkujących na terenie gminy Ciechanowiec oraz poprawy stylu i jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a wydobywanie umiejętności i potencjału zwiększy szansę na samodzielne mierzenie się ze swoimi problemami. Niezbędne staje się systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Istotnym elementem sukcesu w zakresie realizacji gminnego Programu Wspierania Rodziny jest włączenie instytucji, placówek i organizacji w działania wspierające dzieci i rodziny.

Efektami zamierzonych działań jest dążenie do polepszenia sytuacji dziecka i rodziny, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, ograniczenie patologii społecznej oraz zminimalizowanie negatywnych zachowań poprzez stworzenie skutecznego systemu wsparcia.